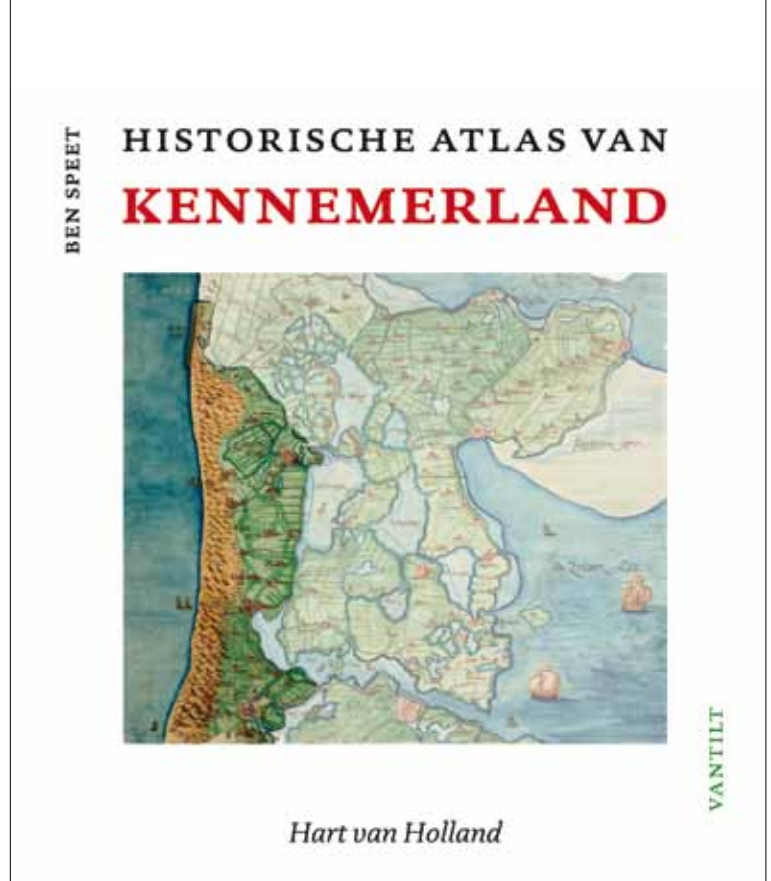

ATLAS MET REGIONALE GESCHIEDENIS

Wie met leerlingen in de regionale geschiedenis duikt, heeft bijna altijd profijt van gepubliceerde regionale atlassen. De atlassen bevatten vaak een keur aan kaartmateriaal, historisch-topografische illustraties en soms ook statistieken en grafieken, waar leerlingen goed mee aan de gang kunnen. Als destijds Waanders de regio interessant genoeg vond om de *Ach lieve tijd*-tijdschriften uit te geven, dan hebben de leerlingen al twee toegankelijke vertrekpunten voor hun onderzoek. Uitgeverij Vantilt ontloopt zich steeds meer als een van de betere historische uitgeverij van Nederland. De Nijmeegse uitgever heeft zich voorgenomen om een serie stedelijke en regionale historische atlassen uit te brengen. Tot nu toe zijn er atlassen over Rotterdam, Zutphen, Dordrecht, Walcheren, Schiedam, Rivierenland en Kennemerland uitgebracht, en er volgen nog meer.

Wat laten de atlassen zien? In ieder geval dertig keer twee pagina's grote historisch-thematische hoofdstukken, bestaande uit veelal een historische kaart, wat andere illustraties en begeleidende tekst. Dit alles geselecteerd en geschreven door één of twee kenners van de regionale of stedelijke geschiedenis, onder toezicht van een redactie van zeven man, onder wie Wilfried Uitterhoeve en Willem Frijhoff. Met het noemen van wat er per dubbele pagina wordt getoond is direct een zwakte van de atlassen genoemd: ondanks het grote formaat (34 bij 25 cm) staat er erg veel op de pagina's. Neem bijvoorbeeld hoofdstuk 19, *Dorp*

HISTORISCHE ATLAS VAN KENNEMERLAND.

HART VAN HOLLAND

Ben Speet (Vantilt/Noord-Hollands Archief, Nijmegen 2014), 80 blz., € 29,50

van turf en water (Aalsmeer) in het deel Kennemerland. Naast een fraaie kaart van Aalsmeer, Kudelstaart en Calslagen uit 1766, waaruit blijkt dat de turfafgraverij het Haarlemmermeer tot een verwoestend monster heeft gemaakt, staan er ook nog kaartjes over het openbaar vervoer in 1916 en de uitgeveende stukken land van Aalsmeer-oost (1772), plus een ingekleurde prent van dat proces uit 1741 én twee minuscule foto's van kassen en bloementransport, gecompleteerd door een tekst van ruim vijfhonderd woorden. Dat is wat veel voor twee pagina's, die vaak dus bijna met een vergrootglas bekeken moeten worden om details van de illustraties te kunnen waarnemen. De hoofdstukken in de boeken laven tussen korte ontwikkelingsgeschiedenissen van dorpen en de meer thematische stukken over bijvoorbeeld de kerstening van het gebied of de gevolgen

van de Tweede Wereldoorlog. Aan kenmerkende zaken als de Stelling van Amsterdam, de Haarlemse blekerijen, villaparken- en wijken, de Hoogovens en het Noordzeekanaal worden ook twee pagina's besteed. Over de laatste twee heeft Ben Speet een fraaie kaart uit ongeveer 1975 van de Russische militaire staf gevonden, die op het achterschutblad is gedrukt. Hoewel de tekst zegt dat het onbekend is waarom deze gedetailleerde kaart werd gemaakt, kan wel worden gegist dat de Sovjets een bepaalde strategische waarde aan het gebied hechtten. De serie *Historische atlas van...* heeft het in zich om een langlopend project te worden. Wellicht is het mogelijk om in gebieden waarover eerder dergelijke atlassen zijn gemaakt, die niet meer te koop zijn, deze via een herdruk in deze serie te incorporeren.

Ger Jan Onrust ■